सप्तमः प्रश्नः

॥तैत्तिरीय ब्राह्मणम्॥

॥सप्तमः प्रश्नः॥

॥ तैत्तिरीयब्राह्मणे प्रथमाष्टके सप्तमः प्रपाठकः॥

एतद्वाँह्मणान्येव पश्चं हवी १ षिं। अथेन्द्रांय शुनासीरांय पुरोडाशुं द्वादेशकपालुं निर्वपति। संवत्सरो इन्द्राशुनासीर्रः। संवत्सरेणैवास्मा अन्नमवं रुन्धे। वायव्यं पयो भवति। वायुर्वे वृष्ट्यै प्रदापयिता। स एवास्मै वृष्टिं प्रदांपयति। सौर्यं एकंकपालो भवति। सूर्येण वा अमुष्मिँ होके वृष्टिर्धृता। स एवास्मै वृष्टिं नियंच्छति॥१॥ द्वादशगव सीरं दक्षिणा समृद्धै। देवासुराः संयंत्ता आसन्। ते देवा अग्निमंब्रुवन्। त्वयां वीरेणासुरानभिभंवामेति। सौंऽब्रवीत्। त्रेधाऽहमात्मानं विकेरिष्य इतिं। स त्रेधाऽऽत्मानं व्यंकुरुत। अग्निं तृतीयम्। रुद्रं तृतीयम्। वर्रणं तृतीयम्॥२॥

सौंऽब्रवीत्। क इदं तुरीयमितिं। अहमितीन्द्रौंऽब्रवीत्। सन्तु सृंजावहा इतिं। तौ समसृजेताम्। स इन्द्रंस्तुरीयंमभवत्। यदिन्द्रंस्तुरीयमभंवत्। तदिंन्द्रतुरीयस्थैंन्द्रतुरीय्त्वम्। ततो वै देवा व्यंजयन्त। यदिंन्द्रतुरी्यं निरुप्यते विजित्यै॥३॥

वृहिनीं धेनुर्दक्षिणा। यद्घहिनीं। तेनांश्रेयी। यद्गैः। तेनं रौद्री। यद्धेनुः। तेनैन्द्री। यत्स्री स्ती दान्ता। तेनं वारुणी समृद्धै। प्रजापंतिर्य्ज्ञमंसृजत॥४॥

त १ सृष्ट १ रक्षा ईस्यजिघा १ सन्। स एताः प्रजापंतिरात्मनों देवता निरंमिमीत। ताभिवें स दिग्भ्यो रक्षा ईसि प्राणुंदत। यत्पंश्चावृत्तीयं जुहोतिं। दिग्भ्य एव तद्यजंमानो रक्षा ईसि प्रणुंदते। समूंढ १ रक्षः सन्दंग्ध १ रक्ष इत्यांह। रक्षा ईस्येव सन्दंहित। अग्नयं रक्षोघ्ने स्वाहेत्यांह। देवतांभ्य एव विजिग्यानाभ्यो भाग्धेयं करोति। प्रष्टिवाही रथो दक्षिणा समृंद्धे॥५॥

इन्द्रों वृत्र ह्त्वा। असुंरान्पराभाव्यं। नमुंचिमासुरं

नालंभत। त॰ शृच्यांऽगृह्णात्। तौ समंलभेताम्। सौंऽस्माद्भिशुंनतरोऽभवत्। सौंऽब्रवीत्। सुन्धा॰ सन्दंधावहै। अथु त्वाऽवं स्रक्ष्यामि। न मा शुष्कंणु नार्द्रेणं हनः॥६॥

न दिवा न नक्तमितिं। स पृतम्पां फेनंमसिश्चत्। न वा पृष शुष्को नार्द्रो व्युष्टाऽऽसीत्। अनुंदितः सूर्यः। न वा पृतद्दिवा न नक्तम्। तस्यैतस्मिं लोके। अपां फेनेन् शिर् उदंवर्तयत्। तदेनमन्वंवर्तत। मित्रंद्रुगितिं ॥७॥

स पृतानेपामार्गानेजनयत्। तानेजुहोत्। तैर्वे स रक्षाङ्स्यपाहत। यदंपामार्गहोमो भवंति। रक्षंसामपंहत्यै। पृकोल्मुकेनं यन्ति। तिद्ध रक्षंसां भाग्धेयम्। इमान्दिशं यन्ति। पृषा वै रक्षंसां दिक्। स्वायांमेव दिशि रक्षांसि हन्ति॥८॥

स्वकृंत इरिंणे जुहोति प्रद्रे वां। एतद्वे रक्षंसामायतनंम्। स्व एवायतंने रक्षा रसि हन्ति। पूर्णमयेन सुवेणं जुहोति। ब्रह्म वै पूर्णः। ब्रह्मणैव रक्षा रेसि हन्ति। देवस्यं त्वा सिवृतुः प्रस्मव इत्याह। सृविृतृप्रंसूत पुव रक्षा रेसि हन्ति। हृतर रक्षोऽवंधिष्म रक्ष इत्याह। रक्षंसाड्ड स्तृत्यैं। यद्वस्ते तद्दक्षिणा नि्रवंत्यै। अप्रंतीक्ष्मायंन्ति। रक्षंसामन्तर्हित्यै॥९॥

युच्छुति वरुणं तृतीयं विजित्या असृजत् समृद्धौ हन्ते मित्रंद्रुगितिं हन्ति स्तृत्यै त्रीणिं च॥१॥[१]

धात्रे पुरोडाश्ं द्वादंशकपालं निर्वपति। संवृत्सरो वै धाता। संवृत्सरेणैवास्मैं प्रजाः प्रजनयित। अन्वेवास्मा अनुमितर्मन्यते। राते राका। प्र सिनीवाली जनयित। प्रजास्वेव प्रजातासु कुह्वां वाचं दधाति। मिथुनौ गावौ दक्षिणा समृद्धौ। आग्नावैष्णवमेकांदशकपालं निर्वपति। ऐन्द्रावैष्णवमेकांदशकपालम्॥१०॥

वैष्ण्वं त्रिंकपालम्। वीर्यं वा अग्निः। वीर्यंमिन्द्रः। वीर्यं विष्णुः। प्रजा एव प्रजाता वीर्ये प्रतिष्ठापयति। तस्मौत्प्रजा वीर्यावतीः। वामन ऋषभो वही दक्षिणा। यद्वही। तेनास्रेयः। यदंषभः॥११॥

तेनैन्द्रः। यद्वांम्नः। तेनं वैष्णवः समृद्धे। अग्नीषोमीयमेकां-दशकपालं निर्वपति। इन्द्रासोमीयमेकांदशकपालम्। सौम्यं चरुम्। सोमो वै रेतोधाः। अग्निः प्रजानां प्रजनियता। वृद्धानामिन्द्रः प्रदापियता। सोमं एवास्मै रेतो दर्धाति॥१२॥ अग्निः प्रजां प्रजनियति। वृद्धामिन्द्रः प्रयंच्छति। बुभुर्दक्षिणा समृद्धे। सोमापौष्णं चरुं निर्वपति। ऐन्द्रापौष्णं चरुम्। सोमो वै रेतोधाः। पूषा पंशूनां प्रजनियता। वृद्धानामिन्द्रः प्रदापियता। सोमं एवास्मै रेतो दर्धाति। पूषा पशून्प्रजनियति॥१३॥

वृद्धानिन्द्रः प्रयंच्छिति। पौष्णश्चरुभंविति। इयं वै पूषा। अस्यामेव प्रतितिष्ठति। श्यामो दक्षिणा समृद्धौ। बहु वै पुरुषो मेध्यमुपंगच्छिति। वैश्वान्रं द्वादंशकपालं निर्वपित। संवत्सरो वा अग्निवैश्वान्रः। संवत्सरेणैवैन ई स्वदयित। हिर्रण्यं दक्षिणा॥१४॥ प्वित्रं वे हिरंण्यम्। पुनात्येवैनम्। बहु वे रांजन्योऽनृंतं करोति। उपं जाम्ये हरंते। जिनातिं ब्राह्मणम्। वद्त्यनृंतम्। अनृंते खलु वे क्रियमांणे वरुणो गृह्णाति। वारुणं यंवमयं चरुं निर्वपति। वरुणपाशादेवैनं मुश्रति। अश्वो दक्षिणा। वारुणो हि देवत्याऽश्वः समृंद्धौ॥१५॥

ऐन्द्रावैष्णुवमेकांदशकपालुं यदंषुभो दर्धाति पूषा पुशून्प्रजंनयित हिरंण्युं दक्षिणा दक्षिणेकं च॥२॥ [२]

रिक्षिनांमेतानिं ह्वी १ षिं भवन्ति। एते वै राष्ट्रस्यं प्रदातारेः। एतेऽपादातारेः। य एव राष्ट्रस्यं प्रदातारेः। येऽपादातारेः। त एवास्मैं राष्ट्रं प्रयंच्छन्ति। राष्ट्रमेव भंवति। यत्संमाहृत्यं निर्वपेत्। अरंक्षिनः स्युः। यथायथं निर्वपति रिक्षित्वायं॥१६॥ यत्सद्यो निर्वपेत्। यावंतीमेकेन ह्विषाऽऽशिषंमव रुन्थे। तावंतीमवंरुन्थीत। अन्वहन्निर्वपति। भूयंसीमेवाशिषमवं रुन्थे। भूयंसो यज्ञऋतूनुपैति। बार्हस्यत्यं च्रं निर्वपति ब्रह्मणों गृहे। मुख्त एवास्मै ब्रह्म सङ्श्यंति। अथो ब्रह्मंन्नेव

क्षुत्रमुन्वारंम्भयति। शितिपृष्ठो दक्षिणा समृद्धौ॥१७॥

ऐन्द्रमेकांदशकपाल र राज्ञन्यंस्य गृहे। इन्द्रियमेवावं रुन्धे। ऋष्मो दक्षिणा समृद्धे। आदित्यं चरुं मिहंष्ये गृहे। इयं वा अदितिः। अस्यामेव प्रतितिष्ठति। धेनुर्दक्षिणा समृद्धे। भगाय चरुं वावाताये गृहे। भगमेवास्मिन्दधाति। विचित्तगर्भा पष्ठौही दक्षिणा समृद्धे॥१८॥

नैर्ऋतं चुरुं परिवृत्त्यै गृहे कृष्णानां व्रीहीणां नुखिनिर्भिन्नम्। पाप्मानमेव निर्ऋतिं निरवंदयते। कृष्णा कूटा दक्षिणा समृद्धे। आग्नेयमृष्टाकंपाल समृद्धे। अगुनेयमृष्टाकंपाल समृद्धे। वारुणं दर्शकपाल स्मृद्धे। वारुणं दर्शकपाल स्मृद्धे। वारुणं दर्शकपाल स्मृद्धे। वारुणं दर्शकपाल स्मृद्धे। महानिरष्टो दक्षिणा समृद्धे। महानिरष्टो दक्षिणा समृद्धे। महानिरष्टो दक्षिणा समृद्धे। मारुत सप्तकंपालं ग्रामण्यों गृहे॥१९॥

अन्नं वै मुरुतः। अन्नमेवावं रुन्धे। पृश्चिर्दक्षिणा समृद्धे। सावित्रं द्वादंशकपालं क्षुत्तुर्गृहे प्रसूत्ये। उपध्वस्तो दक्षिणा समृद्धे। आश्विनं द्विकपालः संङ्गृहीतुर्गृहे। अश्विनौ वै देवानां भिषजौ। ताभ्यांमेवास्मै भेषजं करोति। स्वात्यौं दक्षिणा समृद्धौ। पौष्णं चुरुं भागदुघस्यं गृहे॥२०॥

अत्रं वै पूषा। अत्रंमेवावं रुन्थे। श्यामो दक्षिणा समृद्धे। रौद्रं गांवीधुकं चरुमंक्षावापस्यं गृहे। अन्तत एव रुद्रं निरवंदयते। श्वल उद्घारो दक्षिणा समृद्धे। द्वादंशैतानिं ह्वी १ षि भवन्ति। द्वादंश मासाः संवत्सरः। संवत्सरेणैवासमें राष्ट्रमवंरुन्थे। राष्ट्रमेव भवति॥२१॥

यन्न प्रंति निर्वपैत्। र्ितनं आशिषोऽवंरुन्धीरन्। प्रितिनिर्वपिति। इन्द्रांय सुत्राम्णे पुरोडाश्मेकांदशकपालम्। इन्द्रांया होमचे आशिषं पृवावंरुन्धे। अयं नो राजां वृत्रहा राजां भूत्वा वृत्रं वंध्यादित्यांह। आशिषंमेवेतामा शास्ते। मैत्राबार्हस्पत्यं भंवति। श्वेतायै श्वेतवंत्सायै दुग्धे॥२२॥ बार्हस्पत्यं मैत्रमिपं दधाति। ब्रह्मं चैवास्मै क्षत्रं चं समीची

द्धाति। अथो ब्रह्मंत्रेव क्षत्रं प्रतिष्ठापयति। बार्ह्स्पत्येन पूर्वेण प्रचरित। मुख्त एवास्मै ब्रह्म सङ्श्यंति। अथो ब्रह्मेन्नेव क्षत्रम्नवारंम्भयति। स्वयं कृता वेदिर्भवति। स्वयं दिनं बर्हिः। स्वयं कृत इध्मः। अनंभिजितस्याभिजित्यै। तस्माद्राज्ञामरंण्यम्भिजितम्। सैव श्वेता श्वेतवंत्सा दक्षिणा समृद्धौ॥२३॥

र्बित्वाय समृंद्धौ पष्टौही दक्षिणा समृंद्धौ ग्रामण्यों गृहे भागदुघस्यं गृहे भंवति दुग्धेंऽभिजिंत्यौ द्वे चं॥३॥————[३]

देवस्वामेतानि ह्वी १ षि भवन्ति। एतावंन्तो वै देवाना १ स्वाः। त एवास्मै स्वान्प्रयंच्छन्ति। त एन १ स्वन्ते। अग्निरेवैनं गृहपंतीना १ स्वते। सोमो वनस्पतींनाम्। रुद्रः पंशूनाम्। बृह्स्पतिंवीचाम्। इन्द्रौ ज्येष्ठानौम्। मित्रः सत्यानौम्॥ २४॥

वर्रणो धर्मपतीनाम्। एतदेव सर्वं भवति। स्विता त्वाँ प्रस्वानारं स्वतामिति हस्तं गृह्णाति प्रसूत्यै। ये देवा देवः सुवः स्थेत्याह। यथायजुरेवैतत्। मह्ते क्षत्रायं मह्त आधिपत्याय महते जानराज्यायेत्यांह। आशिषंमेवैतामा

शांस्ते। एष वो भरता राजा सोमोऽस्माकं ब्राह्मणानाः राजेत्याह। तस्मात्सोमराजानो ब्राह्मणाः। प्रति त्यन्नामं राज्यमंधायीत्यांह॥२५॥

राज्यमेवास्मिन्प्रतिंदधाति। स्वां तनुवं वरुणो अशिश्रेदित्यांह। वरुणस्वमेवावंरुन्धे। शुचैर्मित्रस्य व्रत्यां अभूमेत्यांह। शुचिमेवेनं व्रत्यं करोति। अमन्मिह महुत ऋतस्य नामेत्यांह। मनुत पुवेनम्। सर्वे व्राता वरुणस्याभूवित्रित्यांह। सर्वव्रातमेवेनं करोति। वि मित्र एवैररांतिमतारीदित्यांह॥२६॥

अरांतिमैवैनं तारयति। असूंषुदन्त युज्ञियां ऋतेनेत्यांह। स्वदयंत्येवैनम्। व्यं त्रितो जंिर्माणं न आन्डित्यांह। आयुरेवास्मिन्दधाति। द्वाभ्यां विमृष्टे। द्विपाद्यजंमानः प्रतिष्ठित्ये। अग्नीषोमीयंस्य चैकांदशकपालस्य देवसुवां चं ह्विषांमग्नयें स्विष्टकृतें समवंद्यति। देवतांभिरेवैनंमुभ्यतः परिगृह्णाति। विष्णुक्रमान्क्रंमते। विष्णुरेव भूत्वेमाँ श्लोकान्भि-जंयति॥२७॥

सुत्यानांमधायीत्यांहातारीदित्यांह कमतु एकं च॥४॥————[४]

अर्थेतः स्थेतिं जुहोति। आहुंत्यैवैनां निष्क्रीयं गृह्णाति। अथों ह्विष्कृंतानामेवाभिघृंतानां गृह्णाति। वहंन्तीनां गृह्णाति। एता वा अपा॰ राष्ट्रम्। राष्ट्रमेवास्में गृह्णाति। अथो श्रियंमेवैनंमभिवंहन्ति। अपां पतिंर्सीत्यांह। मिथुनमेवाकः। वृषांऽस्यूर्मिरित्यांह॥२८॥

ऊर्मिमन्तंमेवैनं करोति। वृष्सेनोंऽसीत्यांह। सेनांमेवास्य सङ्श्यंति। वृज्क्षितः स्थेत्यांह। एता वा अपां विशंः। विशंमेवास्मै पर्यूहति। मुरुतामोजः स्थेत्यांह। अन्नं वै मुरुतंः। अन्नमेवावंरुन्थे। सूर्यंवर्चसः स्थेत्यांह॥२९॥

राष्ट्रमेव वर्चस्व्यंकः। सूर्यंत्वचसः स्थेत्याह। सृत्यं वा एतत्। यद्वर्षति। अनृतं यदातपंति वर्षति। सृत्यानृते पुवावंरुन्थे। नैन र्रं सत्यानृते उदिते हिर्इस्तः। य एवं वेद। मान्दाः स्थेत्याह। राष्ट्रमेव ब्रह्मवर्चस्यंकः॥३०॥

वाशाः स्थेत्यांह। राष्ट्रमेव वृश्यंकः। शक्वंरीः स्थेत्यांह। पृशवो

वै शक्वरीः। पृश्न्नेवावंरुन्धे। विश्वभृतः स्थेत्यांह। राष्ट्रमेव पंयस्व्यंकः। जनुभृतः स्थेत्यांह। राष्ट्रमेवेन्द्रियाव्यंकः। अग्नेस्तेजस्याः स्थेत्यांह॥३१॥

राष्ट्रमेव तेज्रस्यंकः। अपामोषंधीनाः रसः स्थेत्यांह।
राष्ट्रमेव मंध्व्यंमकः। सार्स्वतं ग्रहं गृह्णाति।
एषा वा अपां पृष्ठम्। यत्सरंस्वती। पृष्ठमेवैनः समानानां करोति। षोड्शिमंगृह्णाति। षोडंशकलो वै पुरुषः। यावांनेव पुरुषः। तस्मिन्वीर्यं दधाति। षोड्शिमंगृह्णाति। द्वात्रिः याति। षोड्शिमंगृह्णाति। द्वात्रिः श्वत्सम्पंद्यन्ते। द्वात्रिः शदक्षराऽनुष्टुक्। वागंनुष्टुप्सर्वाणि छन्दाः सि। वाचैवैनः सर्वेभिश्छन्दोंभिर्भिषिश्चति॥३२॥

ऊर्मिरित्यांहु सूर्यंवर्चसुः स्थेत्यांह ब्रह्मवर्चस्यंकस्तेजुस्याः स्थेत्यांहुव पुरुषुः षट् चं॥५॥lacktriangle

देवीरापः सं मध्मतीर्मध्मतीभिः सृज्यध्वमित्यांह। ब्रह्मणैवेनाः सर सृजिति। अनाधृष्टाः सीद्तेत्यांह। ब्रह्मणैवेनाः सादयति। अन्तरा होतुंश्च धिष्णियं ब्राह्मणाच्छु १ सिनंश्च सादयति। आ्रग्नेयो वै होताँ। ऐन्द्रो ब्राह्मणाच्छु १ सी। तेर्जंसा चैवेन्द्रियेणं चोभ्यतों राष्ट्रं परिगृह्णाति। हिर्गण्येनोत्पुंनाति। आहुंत्यै हि पवित्राभ्यामुत्पुनन्ति व्यावृंत्त्यै॥ ३३॥

श्तमानं भवति। श्तायुः पुरुषः श्तेन्द्रियः। आयुष्येवेन्द्रिये प्रतितिष्ठति। अनिभृष्टम्सीत्याह। अनिभृष्ट्र् ह्येतत्। वाचो बन्धुरित्याह। वाचो ह्येष बन्धुः। तृपोजा इत्याह। तृपोजा ह्येतत्। सोमस्य दात्रम्सीत्याह॥३४॥

सोमंस्य ह्यंतद्दात्रम्। शुक्रा वंः शुक्रेणोत्पुंनामीत्यांह। शुक्रा ह्यापंः। शुक्र हरिण्यम्। चन्द्राश्चन्द्रेणेत्यांह। चन्द्रा ह्यापंः। चन्द्र हिरंण्यम्। अमृतां अमृत्नेनेत्यांह। अमृता ह्यापंः। अमृत्र हिरंण्यम्॥३५॥

स्वाहां राज्यसूयायेत्यांह। राज्यसूयांय ह्यंना उत्पुनाति। स्थमादौँ द्युम्निनीरूर्ज एता इतिं वारुण्यर्चा गृंह्णाति। वरुणस्वमेवावंरुन्थे। एकंया गृह्णाति। एक्थेव यजंमाने वीर्यं दधाति। क्षत्रस्योल्बंमिस क्षत्रस्य योनिर्सीतिं ताप्यं चोष्णीषं च प्रयंच्छति सयोनित्वायं। एकंशतेन दर्भपुञ्जीलैः पंवयति। श्वतायुर्वे पुरुषः श्वतवीर्यः। आत्मैकंश्वतः॥३६॥

यावांनेव पुरुषः। तस्मिन्वीर्यं दधाति। दध्यांशयति। इन्द्रियमेवावं रुन्धे। उदुम्बरमाशयति। अन्नाद्यस्यावंरुद्धे। शष्पाण्याशयति। सुरांबिलमेवेनं करोति। आविदं एता भंवन्ति। आविदंमेवेनं गमयन्ति॥३७॥

अग्निरेवैनं गार्हंपत्येनावति। इन्द्रं इन्द्रियेणं। पूषा पृश्निः।
मित्रावर्रुणौ प्राणापानाभ्याम्। इन्द्रो वृत्राय वज्रमुदंयच्छत्।
स दिवमिलिखत्। सौंऽर्यम्णः पन्थां अभवत्। स आविन्ने
द्यावापृथिवी धृतन्नेते इति द्यावापृथिवी उपांधावत्। स
आभ्यामेव प्रसूत इन्द्रो वृत्राय वज्रं प्राहंरत्। आविन्ने
द्यावापृथिवी धृतन्नेते इति यदाहं॥३८॥

आभ्यामेव प्रसूतो यर्जमानो वज्रं भ्रातृंव्याय प्रहंरति। आविन्ना देव्यदितिर्विश्वरूपीत्याह। इयं वै देव्यदितिर्विश्व- रूपी। अस्यामेव प्रतिं तिष्ठति। आविन्नोऽयम्सावांमुष्या-यणौऽस्यां विश्यंस्मिन्नाष्ट्र इत्यांह। विशेवेन रे राष्ट्रेण् समर्धयति। मृह्ते क्षन्नायं मह्त आधिंपत्याय महते जानंराज्यायेत्यांह। आशिषंमेवेतामा शांस्ते। एष वो भरता राजा सोमोऽस्माकं ब्राह्मणानार् राजेत्यांह। तस्मात्सोमंराजानो ब्राह्मणाः॥३९॥

इन्द्रंस्य वज्रोंऽसि वार्त्रघ्न इति धनुः प्रयंच्छिति विजित्यै। शृत्रुवार्धनाः स्थेतीषून्। शत्रूनेवास्यं बाधन्ते। पात माँ प्रत्यश्चं पात मां तिर्यश्चंमन्वश्चं मा पातेत्यांह। तिस्रो वै शंर्व्याः। प्रतीचीं तिरश्च्यनूचीं। ताभ्यं पृवेनंं पान्ति। दिग्भ्यो मां पातेत्यांह। दिग्भ्य पृवेनंं पान्ति। विश्वाभ्यो मा नाष्ट्राभ्यः पातेत्यांह। दिग्भ्य पृवेनंं पान्ति। विश्वाभ्यो मा नाष्ट्राभ्यः पातेत्यांह। अपंरिमितादेवेनं पान्ति। हिरंण्यवर्णावुषसां विरोक इतिं त्रिष्टुभां बाहू उद्गृह्णाति। इन्द्रियं वै वीर्यं त्रिष्टुक्। इन्द्रियमेव वीर्यंमुपरिष्टादात्मन्धंत्ते॥४०॥

व्यावृत्त्यै दात्रम्सीत्यांहामृत्र हिरंण्यमेकश्वतो गंमयुन्त्याहं ब्राह्मणा नाष्ट्राभ्यः पातेत्यांह चुत्वारि च॥६॥

[٤]

दिशो व्यास्थांपयति। दिशाम्भिजिंत्यै। यदंनु प्रक्रामेंत्। अभि दिशों जयेत्। उत्तु माँद्येत्। मन्साऽनु प्रक्रांमित। अभि दिशों जयित। नोन्मांद्यति। स्मिध्मा तिष्ठेत्यांह। तेजं एवावंरुन्थे॥४१॥

उग्रामा तिष्ठेत्यांह। इन्द्रियमेवावंरुन्थे। विराजमातिष्ठेत्यांह। अन्नाद्यंमेवावंरुन्थे। उदीचीमा तिष्ठेत्यांह। पृशूनेवावंरुन्थे। ऊर्ध्वामातिष्ठेत्यांह। सुवर्गमेव लोकम्भिजंयति। अनूजिंहीते। सुवर्गस्यं लोकस्य समंष्ट्री॥४२॥

मारुत एष भेवति। अत्रं वै मुरुतः। अत्रंमेवावंरुन्थे। एकंविश्शतिकपालो भवति प्रतिष्ठित्यै। योऽरण्येऽनुवाक्यों गणः। तं मध्यत उपंदधाति। ग्राम्येरेव पृश्वभिरारण्यान्पृश्नप्पिरं गृह्णाति। तस्माद्भाम्येः पृश्वभिरार्ण्याः पृशवः परिगृहीताः। पृथिवेन्यः। अभ्यंषिच्यत॥४३॥

स राष्ट्रं नाभवत्। स एतानि पार्थान्यंपश्यत्। तान्यंजुहोत्। तैर्वे स राष्ट्रमंभवत्। यत्पार्थानि जुहोति। राष्ट्रमेव भवति। बार्हस्पत्यं पूर्वेषामुत्तमं भेवति। ऐन्द्रमृत्तरेषां प्रथमम्। ब्रह्मं चैवास्मैं क्षत्रं चं समीचीं दधाति। अथो ब्रह्मंत्रेव क्षत्रं प्रतिष्ठापयति॥४४॥

षद्व्रस्तांदिभिषेकस्यं जुहोति। षड्वपिरंष्टात्। द्वादंश् सम्पंद्यन्ते। द्वादंश् मासाः संवत्स्रः। संवत्स्रः खलु वै देवानां पूः। देवानांमेव पुरं मध्यतो व्यवंसपिति। तस्य न कुतंश्चनोपांव्याधो भंवति। भूतानामवेष्टीर्जुहोति। अत्रांत्र वै मृत्युर्जायते। यत्रंयत्रैव मृत्युर्जायंते। ततं पृवैनमवंयजते। तस्मांद्राज्सूयेनेजानो नाभिचंरित्वै। प्रत्यगेनमभिचारः स्तृंणुते॥४५॥

रुथे समंध्या असिच्यत स्थापयित जायंते पश्चं चाए॥———[७] सोमंस्य त्विषिरिस् तर्वेव मे त्विषिर्भूयादितिं शार्दूलचुर्मोपंस्तृणाति। यैव सोमे त्विषिः। या शाँर्दूले। तामेवावंरुन्थे। मृत्योर्वा एष वर्णः। यच्छाँर्दूलः। अमृत्र् हिरंण्यम्। अमृतंमिस मृत्योर्मा पाहीति हिरंण्यमुपाँस्यति। अमृतंमेव मृत्योर्न्तर्धत्ते। शतमानं भवति॥४६॥

श्तायुः पुरुषः श्तेन्द्रियः। आयुंष्येवेन्द्रिये प्रतितिष्ठति। दिद्योन्मां पाहीत्युपिरेष्टादिधे निदंधाति। उभयतं एवास्मै शर्म दधाति। अवेष्टा दन्दश्का इतिं क्रीब॰ सीसेन विध्यति। दन्दश्कानेवावंयजते। तस्मौत्क्रीबं देन्दश्का द॰शुंकाः। निरंस्तं नमुंचेः शिर् इतिं लोहितायसं निरंस्यति। पाप्मानमेव नमुंचिं निरवंदयते। प्राणा आत्मनः पूर्वेऽभिषिच्या इत्यांहुः॥४७॥

सोमो राजा वर्रुणः। देवा धर्मसुवंश्च ये। ते ते वाचर सुवन्तां ते ते प्राणर सुवन्तांमित्यांह। प्राणानेवाऽऽत्मनः पूर्वान्भिषिश्चति। यद्भूयात्। अग्नेस्त्वा तेजंसाऽभिषिश्चामीति। तेजस्वयंव स्यात्। दुश्चर्मा तु भवेत्। सोमंस्य त्वा द्युम्नेनाभिषिश्चामीत्यांह। सौम्यो व देवतंया पुरुषः॥४८॥

स्वयैवैनं देवतंयाऽभिषिश्चति। अग्नेस्तेज्सेत्यांह। तेजं

पुवास्मिन्दधाति। सूर्यस्य वर्चसेत्यांह। वर्च पुवास्मिन्दधाति। इन्द्रंस्येन्द्रियेणेत्यांह। इन्द्रियमेवास्मिन्दधाति। मित्रावरुणयोवीर्येणेत्यांह। वीर्यमेवास्मिन्दधाति। मरुतामोजसेत्यांह॥४९॥

ओजं एवास्मिन्दधाति। क्षुत्राणांं क्षुत्रपंतिर्सीत्यांह। क्षुत्राणांमेवेनं क्षुत्रपंतिं करोति। अति दिवस्पाहीत्यांह। अत्यन्यान्पाहीति वावैतदांह। समावंवृत्रन्नधरागुदींचीरित्यांह। राष्ट्रमेवास्मिन्ध्रुवमंकः। उच्छेषंणेन जुहोति। उच्छेषंणभागो व रुद्रः। भागुधेयेंनैव रुद्रं निरवंदयते॥५०॥

उदं हुरित्याग्नीं द्धे जुहोति। एषा वै रुद्रस्य दिक्। स्वायां मेव दिशि रुद्रं निरवंदयते। रुद्र यत्ते ऋयी पर्न्नामेत्यां ह। यद्वा अस्य ऋयी पर्न्नामं। तेन वा एष हिनस्ति। य हिनस्ति। तेनैवैन सह शंमयति। तस्मै हुतमंसि यमेष्टं मुसीत्यां ह। यमादेवास्यं मृत्युमवंयजते॥५१॥

प्रजापते न त्वदेतान्यन्य इति तस्यै गृहे जुंहुयात्। यां

कामयेत राष्ट्रमंस्यै प्रजा स्यादितिं। राष्ट्रमेवास्यै प्रजा भेवति। पूर्णमयेनाध्वर्युर्भिषिश्चिति। ब्रह्मवर्चसमेवास्मिन्त्विषें दधाति। औदुंम्बरेण राज्-यः। ऊर्जमेवास्मिन्नन्नाद्यं दधाति। आश्वंत्थेन वैश्यः। विश्नमेवास्मिन्पृष्टिं दधाति। नैयंग्रोधेन जन्यः। मित्राण्येवास्मै कल्पयति। अथो प्रतिष्ठित्यै॥५२॥ भ्वत्याहुः पृष्षु ओज्सेत्यांह निर्वदयते यजते जन्यो हे चं॥॥———[८]

इन्द्रंस्य वज्रोंऽसि वार्त्रघ्न इति रथंमुपावंहरति विजित्यै। मित्रावरुणयोस्त्वा प्रशास्त्रोः प्रशिषां युन्ज्मीत्यांह। ब्रह्मणैवैनं देवतांभ्यां युनक्ति। प्रष्टिवाहिनं युनक्ति। प्रष्टिवाही वै देवर्थः। देवर्थमेवास्मे युनक्ति। त्रयोऽश्वां भवन्ति। रथंश्चतुर्थः। द्वौ संव्येष्ठसार्थी। षद्धम्पंद्यन्ते॥५३॥

षड्वा ऋतवंः। ऋतुभिरेवैनं युनक्ति। विष्णुऋमान्क्रंमते। विष्णुरेव भूत्वेमाँ श्लोकान्भिजंयति। यः क्षत्रियः प्रतिहितः। सौंऽन्वारंभते। राष्ट्रमेव भवति। त्रिष्टुभाऽन्वारंभते। इन्द्रियं वै त्रिष्टुक्। इन्द्रियमेव यजंमाने दधाति॥५४॥ म्रुतां प्रस्वे जेष्मित्यांह। म्रुद्धिरेव प्रसूत उन्नयित। आप्तं मन् इत्यांह। यदेव मन्सैप्सीत्। तदांपत्। राजन्यं जिनाति। अनांकान्त एवाक्रमते। वि वा एष इंन्द्रियेणं वीर्येणध्यते। यो राजन्यं जिनाति। सम्हमिन्द्रियेणं वीर्येणेत्यांह॥५५॥

इन्द्रियमेव वीर्यमात्मन्यंते। पृश्नां मृन्युरंसि तवेव मे मृन्युर्भूयादिति वाराही उपानहावुपं मुश्रते। पृश्नां वा एष मृन्युः। यद्वंराहः। तेनैव पंश्नां मृन्युमात्मन्यंते। अभि वा इय स्पृषुवाणं कामयते। तस्येश्वरेन्द्रियं वीर्यमादातोः। वाराही उपानहावुपंमुश्रते। अस्या एवान्तर्यत्ते। इन्द्रियस्यं वीर्यस्यानात्यै॥५६॥

नमो मात्रे पृथिव्या इत्याहाहि ईसायै। इयंद्स्यायुंर्स्यायुंर्में धेहीत्याह। आयुंरेवात्मन्धंत्ते। ऊर्ग्स्यूर्जं मे धेहीत्याह। ऊर्जमेवात्मन्धंत्ते। युङ्कंसि वर्चोऽसि वर्चो मिये धेहीत्याह। वर्च एवात्मन्धंत्ते। एक्धा ब्रह्मण उपंहरति। एक्धैव यजंमान् आयुरूर्जं वर्चो दधाति। रथविमो्चनीयां जुहोति प्रतिष्ठित्ये॥५७॥

त्रयोऽश्वां भवन्ति। रथंश्चतुर्थः। तस्मां चतुर्जुहोति। यदुमौ सहावृतिष्ठंताम्। समानं लोकिमियाताम्। सह संङ्ग्रहीत्रा रथवाहंने रथमादंधाति। सुवर्गादेवैनं लोकादन्तदंधाति। हुर्सः शृंचिषिदत्यादंधाति। ब्रह्मणैवैनंमुपावृहरंति। ब्रह्मणाऽऽदंधाति। अतिंच्छन्द्साऽऽदंधाति। अतिंच्छन्दा वै सर्वाणि छन्दार्शस। सर्वेभिरेवैनं छन्दोंभिरादंधाति। वर्ष्म् वा एषा छन्दंसाम्। यदतिंच्छन्दाः। यदतिंच्छन्दसा दधांति। वर्ष्म् वर्ष्मेवैनरं समानानां करोति॥५८॥

पुद्यन्ते दुधाति वीर्येणेत्याहानांत्ये प्रतिष्ठित्ये ब्रह्मणाऽऽदंधाति सप्त चं॥९॥———[९]

मित्रोंऽसि वर्रणोऽसीत्यांह। मैत्रं वा अहंः। वारुणी रात्रिः। अहोरात्राभ्यांमेवैनंमुपावंहरित। मित्रोंऽसि वर्रणोऽसीत्यांह। मैत्रो वै दक्षिणः। वारुणः सृव्यः। वैश्वदेव्यांमिक्षां। स्वमेवैनौं भाग्धेयंमुपावंहरित। समृहं विश्वैद्विरित्यांह॥५९॥ वैश्वदेव्यों वै प्रजाः। ता एवाद्याः कुरुते। क्ष्रत्रस्य नाभिरिस क्षत्रस्य योनिर्सीत्यंधीवासमास्तृंणाति सयोनित्वायं। स्योनामा सींद सुषदामा सीदेत्यांह। यथायजुरेवैतत्। मा त्वां हिश्सीन्मा मां हिश्सीदित्याहाहिश्सायै। निषंसाद धृतव्रंतो वरुणः प्रस्त्यांस्वा साम्रांज्याय सुक्रतुरित्यांह। साम्रांज्यमेवैनश् सुक्रतुं करोति। ब्रह्मा(३)न्त्वश् रांजन्ब्रह्माऽसिं सविताऽसिं सृत्यसंव इत्यांह। सवितारंमेवैनश् सत्यसंवं करोति॥६०॥

ब्रह्मा(३)न्त्व १ रांजन्ब्रह्माऽसीन्द्रोंऽसि सृत्यौजा इत्यांह। इन्द्रमेवैन १ सृत्यौजंसं करोति। ब्रह्मा(३)न्त्व १ रांजन्ब्रह्माऽसिं मित्रोंऽसि सुशेव इत्यांह। मित्रमेवैन १ सुशेवं करोति। ब्रह्मा(३)न्त्व १ रांजन्ब्रह्मासि वरुंणोऽसि सृत्यधर्मेत्यांह। वरुंणमेवैन १ सृत्यधर्माणं करोति। सृविताऽसिं सृत्यसंव इत्यांह। गायत्रीमेवैतेनांभि व्याहंरित। इन्द्रोंऽसि सृत्यौजा इत्यांह। त्रिष्टुभंमेवैतेनांभि व्याहंरित॥६१॥

मित्रोंऽसि सुशेव इत्यांह। जगंतीमेवैतेनांभि व्याहंरति। सत्यमेता देवताः। सत्यमेतानि छन्दार्श्स। सत्यमेवावंरुन्थे। वर्रुणोऽसि सत्यधर्मेत्याह। अनुष्टुर्भमेवैतेनांभि व्याहंरति। सत्यानृते वा अनुष्टुप्। सत्यानृते वर्रुणः। सत्यानृते एवावंरुन्थे॥६२॥

नैन र सत्यानृते उदिते हि इस्तः। य एवं वेदं। इन्द्रंस्य वज्रोऽसि वार्त्रघ्न इति स्फ्यं प्रयंच्छति। वज्रो वै स्फ्यः। वज्रेणैवास्मां अवरप्र रंन्थयति। एव हि तच्छ्रेयंः। यदंस्मा एते रध्येयुः। दिशोऽभ्यंय राजांऽभूदिति पश्चाक्षान्प्रयंच्छति। एते वै सर्वेऽयाः। अपंराजायिनमेवैनं करोति॥६३॥

ओदनमुद्भुंबते। प्रमेष्ठी वा एषः। यदोंदनः। प्रमामेवैन्ड् श्रियं गमयति। सुश्लोकाँ(४) सुमंङ्गलाँ(४) सत्यंराजा(३)नित्यां आशिषंमेवैतामा शांस्ते। शौनः शेपमाख्यांपयते। वरुणपाशादेवैनं मुश्रति। प्रः शतं भेवति। शतायुः पुर्नणः श्वेनिद्रंयः। आयुंष्येवेन्द्रिये प्रतिं तिष्ठति। मा्रुतस्य चैकंवि श्वितिकपालस्य वैश्वदेव्यै चामिक्षांया अग्नयं स्विष्टकृते समर्वद्यति। देवतांभिरेवेनंमुभ्यतः परिं गृह्णाति। अपान्ने स्वाहोर्जो ने स्वाहाऽग्नयं गृहपंतये स्वाहेतिं तिस्र आहुंतीर्जुहोति। त्रयं इमे लोकाः। एष्वेव लोकेषु प्रतिं तिष्ठति॥६४॥

देवैरित्यांह स्त्यसंवं करोति त्रिष्टुभंमेवैतेनांभि व्याहंरति सत्यानृते पुवावंरुन्धे करोति श्तेन्द्रियुष्यद्

पुतद्वाँह्मणानि धात्रे रुलिनाँन्देवसुवामुर्थेतो देवीर्दिशः सोमुस्येन्द्रंस्य मित्रो दर्श॥१०॥ पुतद्वाँह्मणानि वैष्ण्वं त्रिंकपालमत्रं वै पूषा वाशाः स्थेत्यांह् दिशो व्यास्थांपयृत्युदं द्वरेत्य ब्रह्मा(३)न्त्व॰ रांज्ञश्चतुंष्पष्टिः॥६४॥ पुतद्वाँह्मणानि प्रतितिष्ठति॥

हरिंः ओम्॥

॥इति श्रीकृष्णयजुर्वेदीयतैत्तिरीयब्राह्मणे प्रथमाष्टके सप्तमः प्रपाठकः समाप्तः॥

This PDF was downloaded from http://stotrasamhita.github.io.

26 सप्तमः प्रश्नः

 ${\sf GitHub: http://stotrasamhita.github.io \mid http://github.com/stotrasamhita}$

Credits: http://stotrasamhita.github.io/about/